

Bladluisbestrijding in het najaar

Vandaag staan er nog niet veel granen boven. De zaaiperiode is door regelmatige en vaak overvloedige neerslag pas laat op gang gekomen, en om diezelfde reden ook al vaak onderbroken. Sommige telers hebben wegens de aardappeloogst ook nog geen tijd gehad om granen te zaaien. In deze bijdrage gaat al onze aandacht naar de bestrijding van bladluizen in wintergranen.

Geert Verhiest, Sanac Fyto

We hoeven er nu niemand meer van te overtuigen dat bladluizen in het najaar een gevaarlijk dwergvergelingsvirus kunnen overdragen op alle niet-beschermde opgekomen wintergerst en wintertarwe. Resistente rassen van wintergerst zijn vrijgesteld van een behandeling.

Gewasreactie van vooropkomstbehandeling

Overvloedige neerslag zorgde ervoor dat het coleoptiel (het kiemstengeltje) de toegepaste herbiciden te snel heeft opgenomen met het zichtbare resultaat: een uitgesproken vergeling en witverkleuring. De witverkleuring – die we ook zien aan het onkruid – is afkomstig van diflufenican. Deze werkzame stof zorgt voor de remming van een specifiek enzym dat nodig is voor de biosynthese van carotenoïden, vandaar deze typische wit-violetten verkleuring. Opmerkingen als 'We zien schade van diflufenican' moet je eigenlijk vertalen in 'We zien symptomen van diflufenican', want de ervaring heeft ons wel geleerd dat deze symptomen later zullen verdwijnen, zonder veel erg. Wintergerst is ook gevoeliger dan wintertarwe. Op de startfoto zie je ook deze symptomen ...

Schuilplaatsen van bladluizen

Momenteel zijn veel maispercelen geoogst en is er dus al een belangrijke schuilplaats van bladluizen opgeruimd. Verleden jaar was er nog geen mais geoogst toen vele percelen wintertarwe zich in het éénbladstadium bevonden. Veel bladluizen migreerden daardoor

van de mais- naar de tarwepercelen. Toch zijn er nu nog voldoende gevaarlijke schuilplaatsen zoals opslagplanten van wintergerst in tal van groenbedekkers. Ook een veel gezaaide graan-groenbedekker zoals Japanse haver kan een mogelijke schuilplaats en infectiebron zijn.

Zeer snelle kolonisatie

Het grootste gedeelte van het seizoen zijn alle aanwezige bladluizen levendbarende vrouwtjes. Dit wil zeggen dat een vrouwelijke luis steeds hoogzwanger is en afhankelijk van de temperatuur dagelijks luisjes baart. Dit kan aan een snel tempo. Wanneer een gevleugelde luis slechts enkele dagen op een plantje blijft, kan ze gemakkelijk een kleine kolonie ongevleugelde luisjes afzetten.

Bladluiscontrole best in de late namiddag

Ondanks het schijnbaar ongunstige weer voor bladluizen, moet je niet lang zoeken naar de zwarte gevleugelde stammoeders. Hun nakomelingen zijn heel klein en zitten vaak meer in het hart van de planten verscholen. Het is dus vanaf nu aangeraden om het gewas te controleren op de aanwezigheid van bladluizen. Doe dit bij voorkeur in de late namiddag, dan zie je gemakkelijker de invliegende donkergekleurde stammoeders op de door het zonlicht bleker geworden blaadjes. Wanneer je natuurlijke vijanden zoals het onzelveheersbeestje opmerkt, dan kan je alleen maar afleiden dat er al veel bladluizen aanwezig zijn, want nuttige insecten beginnen zich pas te koloniseren wanneer de voedselbron in omvang toeneemt. Dan ben je misschien al een beetje te laat ...

Hoe gebeurt de virusoverdracht?

Virusoverdracht door bladluizen kan op twee manieren plaatsvinden. Dit wordt bepaald door het type virus. In de pootgoedteelt bijvoorbeeld zijn niet-persistente virussen zeer belangrijk (Y-virus). Daarbij komt het virus kort na het ▶

© FOTOS: GEERT VERHIEST

Bladluizen worden geboren, na enkele weken zijn er al heel veel nakomelingen.

prikken al in de plant terecht. Bij de granen is het vergelingsvirus persistent: het aanprikken van de plant is niet voldoende om het virus over te dragen. Een bladluis raakt pas besmet na een zuigtijd van enkele uren op een besmette plant, het duurt nadien nog enkele dagen alvorens het virus zich in de bladluis kan vermenigvuldigen. Vervolgens is er weer een zuigtijd (prijktijd) van enkele uren nodig om een gezonde plant te besmetten. Een besmette 'bladluismoeder' baart nadien wel virusvrije nakomelingen. Deze jonge luisjes moeten dus nadien hetzelfde scenario doorlopen ...

Besluit. Het is niet nodig om direct te behandelen van zodra je één luisje vindt, maar wanneer het weer omslaat is het vaak niet meer mogelijk om te behandelen. Bij veel neerslag zijn de vluchten en de schade van bladluizen beperkt.

Welke middelen?

Voor de bestrijding van bladluizen in het najaar zijn de pyrethroïden (Decis, Fury, Karate, Cytox, Cyperb, Sumi Alpha, Mavrik 2F en andere) het meest geschikt. Deze insecticiden hebben in volle zomer niet de beste reputatie (lees: werking) tegen bladluizen, maar in het najaar als de temperaturen lager zijn, is de werking wel goed. Pirimor – een middel met dampwerking – is bij koel en winderig weer niet efficiënt. Tepeki is in het najaar niet toegelaten en als systemisch middel zou de opname door de zeer kleine planten toch onvoldoende zijn.

Werkingswijze en spuittechniek

Om bladluizen in het najaar te bestrijden, kunnen we slechts twee werkwijzen gebruiken.

Contactwerking. Alle insecticiden uit de groep van de pyrethroïden werken via contact. Alleen insecten die je kan raken worden gedood. Het is dus logisch dat je geen resultaat zal beha-

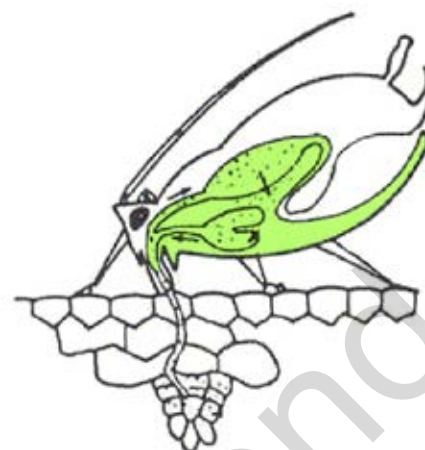
len tegen insecten die zich schuilhouden aan de onderkant van een blad. Voor deze middelen is het belangrijk dat je voldoende water gebruikt, dan is de raakkans groter. Ook kan het zinvol zijn om in de latere namiddag te behandelen, wanneer bladluizen genieten van een najaarszonnetje. Een ander niet te onderschatten voordeel van de pyrethroïden is de repellente werking die invliegende bladluizen dus 'afstoot'.

Dampwerking. Pirimor is het enige middel met deze werkwijze. Okapi bevat eveneens Pirimor en heeft dus ook deze eigenschap. Deze damp- of gasfase is dus ideaal om gevoelige insecten te bestrijden die zich schuilhouden en dus moeilijker kunnen geraakt worden. Voor een optimale werking is windstil en overtrokken weer belangrijk. Spuit dus best niet 's morgens vroeg of wanneer er veel wind is.

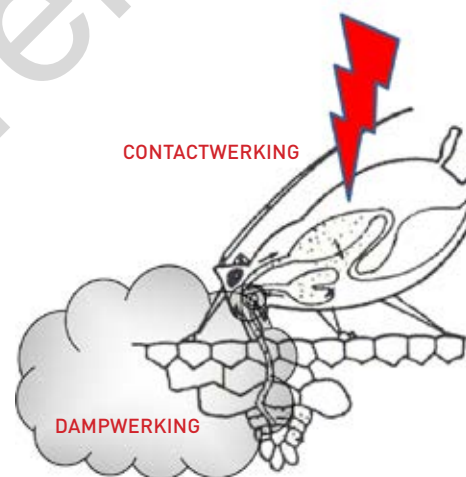
Spuittechniek en watervolume. Zeer kleine insecten bestrijden met een grof druppelspectrum is niet evident. Voldoende water gebruiken en niet spuiten op een bedauwd gewas verhogen de slaagkans wanneer je driftreducerende doppen gebruikt met een grover druppelspectrum. Een klein watervolume en toch een voldoende 'verplicht' grof druppelspectrum is niet meer mogelijk ... tenzij met een hoge rijsnelheid, wat ook niet ideaal is.

Hoe lang duurt nawerking na behandeling?

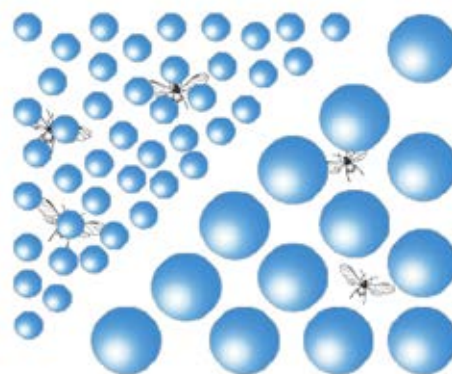
In volle zomer is de nawerking van een pyrethroïde zeer kort, soms slechts enkele uren. Naarmate de temperatuur daalt, stijgt de nawerking en bij koud weer mag je rekenen op een nawerking van twee weken. Hou er wel rekening mee dat door de snelle groei van de granen deze middelen niet 'meegroeiën'. Daardoor is een plantje twee weken na behandeling toch niet meer beschermd. ■

Figuur 1. Het virus wordt niet onmiddellijk overgedragen. Het moet zich eerst in de bladluis vermenigvuldigen en pas nadien kan bladluis tijdens het zuigen de plant besmetten.

Figuur 2. Beide werkwijzen van erkende insecticiden in het najaar.

Pyrethroïden zijn contactinsecticiden en de spuittechniek is heel belangrijk. Je moet het insect raken, een te grove druppel vermindert deze raakkans.